

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ח.

עין משפט נר מצוה

למ א מיי פ"ב מהל' נכרות הלי יא ופ"י מהל' אשות הלי ג סגמ עשין ממ טושי' אה"ע פי' סג ספי' א:
 ב מ מיי הלי נכרות שס הלי י טושי' עס ספי' ז:
 ג מיי (פ"י מהל' אשות הלי) ופ"י מהל' נכרות הלי טושי' עס ספי' י:
 ד מיי מלי אשות שס הלי ה ופ"י מהל' נכרות הלי טושי' עס ספי' ד:

שהכל ברא לכבודו ויוצר האדם. פומת צנרון א"ע פ שלל אחת סמוכה לצניותה כיון דקנאות הן אס לא היה פומת צנרון היה נראה הכל צרכה אחת וכן אשר יצר אס לא היה פומת צנרון היה נראה שהיתה מתחלת מצנרון יוצר האדם אשר יצר אצל שוש תשיש שהיא אחר צרכה

והמקין לו ממנו צנין עדי עד היא הנקצה. שוש תשיש לפי שאנו כריכין להעלות וצרון ירושלים על ראש שמחתנו שנאמר (תהלים קלו) תדבק לשוני לחכי וגו'. שמה תשמה צרכה לחתן וכלה שלילתו בשמחה וטוב לב. ואשר צרכ לאס כל ישראל. ולפי שהסדר מתחיל מאשר יצר לפיכך פתח זה צנרון וחתם זה צנרון כדרך כל ראשי סדרי נכרות. ושוש תשיש ושמה תשמה מפני שהן צרכה הסמוכה לצניותה לא פתח זה צנרון שכן תיקנו לכל הצרכות שסמוכות אחר הראשונה על הסדר. ואשר צרכ מפני שהיא נאמרת יחידית צרוצ ימי המשמה כשאין שס פניס חדשות לפיכך אינה מן הסמוכות והולך לפתוח זה צנרון ולסיים זה צנרון. אצל שהכל צרכ לכדור אינה מן הסדר אלא לאסיפת העס הנאספים שס לגמול חסד וכן לתסדי המקוס שנהג עס אדם הראשון שנעשה לו שושצין ונתעסק צו ואסיפה זו כדור המקוס היא וצרכה זו לכן נתקנה ומשעת אסיפה היא ראויה לצרך אלא מכיון שיש צרכה על הכוס הזקיקה נסדרה עליו מידי דהוה אצרכה צשנים וצרכה על האור צנואל

(א) [עירובין יח. ע"ש העב וע' גס נכרות סא. ומלה ישיש. וסס איהר ר' אבחי וכו'א בשאלמתם.] (ב) [ע"ז ח. א.] (ג) [סנהדרין יע. ד.] [עירובין י: וס"ג.] (ד) [מגילה כג. א.] (ה) [נכרות סא. א.] (ו) [ספחים ד. ט. ח. ז"ל נכרות פ"א ה"ה.] (ז) [נכרות פ"א.] (ח) [ע"ז ח. מוק' ע"ז ח. ד"ה מבי וכו' השיגו על פירוט ה"ס.] (ט) ע"י יומא מג.

תורה אור השלם

1. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וְנִקְבָּה בָּרָא אֹתָם: **בראשית א כו**
2. וְאֵת וְנִקְבָּה בָּרָא אֹתָם וַיִּבְרָךְ אֱלֹהִים אֶת אָדָם בְּיוֹם בְּרָאתוֹ: **בראשית א כז**

מוסף רש"י

זכר ונקבה בראם. דמחלת ונקבה מתי וכו' (נכרות סא.) וזכר מלך זה ונקבה מלך זה (ערוגין ח.) מבי רמז שערורי באסינתא. לעשות שזכר ליום המשמה. אסינתא עריות שערין כן שערין לעשות שזכר ליום ונתן עפר בעריות וחושין שס ומילין לני התמן והכלה כהסס נמתיס ואומריס לסי פרו וכו' שערורי הללו שסמכין ללמל ממל התצוה (ע"ז ח.) והיי אבליס מן המנין. הכי הוא אומר צרכה למנמס כפי עמקן אחיו כפי הגמול יסלס לסי גמולס הטוב דל' משלס הגמול. וללללס כפי עמקן אחיו כפי הנמממס יתס אכסס דל' מנמס אבליס. ואי כולל יסד (מגילה כג.)

תוספות ר"ד

שעורין לא שמען: מאי מברך אריי' שהכל ברא לכבודו. יוצר האדם. אשר תשמה. אשר ברא. פי' תחלה מברך שהכל ברא לכבודו מצוה ברכת חתנים שצרכה עשרה כדוכתיס במקלותו כרכו ה' וכתיב ברוב ע' הדרת מלך. וזו האסיפה היא על כבודו ולרכו ברכים מ"ח מתחיל ומברך שהכל. אח"כ מברך יוצר האדם כנגד יצירה. ראשונה שגברא לברי. אח"כ מברך על יצירת שניהם האין הפידי לו אשה מצלעותיו ומפני שפארין דבריו והתאבות אכל השתים הוראשנות שכן קצרות אינו חותם בהן ואצ"פ שהיא סמוכה לשלש ארשות שברוך כבר פומת בה בברוך מפני שהשלוש ארשות פתיחה בברוך יש בהן. אבל חתימה אין בהם ואינו נקרא ברכת הסמוכה לחברתה שאין פותחה בה בברוך כשמתחיל לאחרי' כיון ברכות ר"ח וברכות ק"ש. אבל הסמוכה לברכה קטנה פותחה בה בברוך כמו שאנו עושים בק' ברכות שאותן שם

תוספות ר"ד (המשך)

כשצריך ללמוד הילכך יש בה פתיחה. אח"כ מברך שוש תשיש קודם שיברך על שמתת חתן דכתיב אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. ומפני שהיא סמוכה לחתימת אשר יצר אינו פותח בה בברוך. אח"כ אומר שמח חתן שישמח חתן והכלה כל ימיהם ואין זו שמתת הויגו ומסיים בה משמח חתן וכלה ואינו פותח בה בברוך מפני שסמוכה היא לחתימת שוש תשיש. אח"כ אומר אשר ברא שהוא שמתת הויגו והותם בה משמח חתן עם הכלה ששחיים כשמדוויגוים זה עם זה ואצ"פ שהיא סמוכה לחתימה הראשונה שלפניה ודין הוא שלא נפתח בה בברוך. אפי"ה מפני שבכרכים אותה לכדור בדליכא ביה חדשות הוא פותח בה בברוך: רב אשר איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כולהו יומא ואילך אמר אי איכא פניס חדשות בברוך כולהו. ואי לא אפושיש שמחה בעלמא הוא. מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא. פי' יומא קמא בין רבי יוחנן אנה לאמרי כרז דנחמא הוא דרבי יוחנן לא היה מחזיק בין כנחמא דפליג עליו ככל דוכתא ומיחו איכא נמי רבי יוחנן שהיה תנא דמניא צשיליה דמיר (דף סה. וסס) וכמה שיעור תפיסה פירש רבי יוחנן כו':

ארוכה אין לרין לפתוח צנרון ואשר צרכ פותחת צנרון לפי שמצרכים אותה לפני עכמה כשאין פניס חדשות כדפירש צקונטרס ושלל כהל צרכ לכדור ויוצר האדם פי' צקונטרס טעם אחר ור"ח פירש דיוצר האדם פותחת צנרון לפי שס שלל היו אומריס אותה כדלמנר צסמון ואור"ט דצפרק קמח דצרכות (דף י"א:) גבי צרכת התורה גרסי' ר' יוחנן מסיים זה הכי והערב נח דצרכה אחת היא דלוי הוו שמי צרכות היה לרין לפתוח צנרון אצ"ג דסמוכה לצניותה כיון שאותה שלפניה היא קצרה וצמר הכי גרסינן הלכך נימריניהו למרווייהו ולא גרסינן לכולהו דלס כן הוה משמע דשלל צרכות הן: **חדא** יצירה הואי. לרין לומר דהיינו כמאן דלמנר פרלוף אחד מדקאמר צמר הכי דכולי עלמא חדא יצירה הואי מנר סצר צמר ממחצה אזלינן וצריש פרק שני דעירובין (דף י"ח. וסס) משמע צדיא ללמאן דלמנר פרלוף אחד הוה עלה צמחשצה להכרלות שניס אצל למאן דלמנר התס שני פרלופיס לא כצירא ליה הכי כן פירש רש"ס:

רב תנא הוא ופליג. לא צני לטנאי כי מניח הוה צרכת המון כדמשני רבי יוחנן דנראה לו דומק להעמיד כן ונוח לו טפי לומר דפליג ומדלל קאמר ר' יוחנן ס תנא ופליג יש להוכיח דר"י אמורא היה דלוי הוה תנא הוה משני כדמשני לרז ואין להקשות דלמאי לא משני רבי יוחנן אנה לאמרי כרז דנחמא הוא דרבי יוחנן לא היה מחזיק בין כנחמא דפליג עליו ככל דוכתא ומיחו איכא נמי רבי יוחנן שהיה תנא דמניא צשיליה דמיר (דף סה. וסס) וכמה שיעור תפיסה פירש רבי יוחנן כו':

אשהכל ברא לכבודו ויוצר האדם ואשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד ברוך אתה ה' יוצר האדם שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה לתוכה בשמחה ברוך אתה ה' משמח ציון בבניה שמח תשמה ריעים האהובים כשמחך יצורך בגן עדן מקדם ברוך אתה ה' משמח חתן וכלה ברוך אתה ה' אמ"ה אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה רינה דיצה חדוה אהבה ואחור ושלום וריעות מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם בא"י משמח חתן עם הכלה לוי איקלע לבי רבי בהלוליה דר"ש בריה בריך חמש רב אסי איקלע לבי רב אשי בהלוליה דמר בריה בריך שירת לימא בהא קמפילגי דמ"ס חדא יצירה הואי ומ"ס שתי יצירות הואי לא דכ"ע חדא יצירה הואי מ"ס בתר מחשבה אזלינן ומ"ס בתר מעשה אזלינן כי א"ר רב יהודה רמי כתיב יויברא אלהים את האדם בצלמו וכו' וזכר ונקבה בראם הא כיצד בתחלה עלה במחשבה לבראות שנים ולבסוף גברא אחד רב אשי איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כולהו מכאן ואילך יאי איכא פניס חדשות בריך כולהו ואי לא אפושיש שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא משבעה ועד שלשים בין אמר להו מחמת הלולא ובין לא אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואילך אי אמר להו מחמת הלולא מברך שהשמחה במעונו ואי לא וכי א"ל מחמת הלולא עד אימת אמר רב פפי משמיה דרבא יעד תריסר ירחי שתא ומעיקרא מאימת א אמר רב פפא מבי רמו שערורי באסינתא אינו הא רב פפא איעסק לאבא מר בריה וברוך משעת אירוסין שאני רב פפא דהוה מריח ליה רבינא איעסק ליה לבריה בי רב הובבא וברוך משעת אירוסין אמר קים לי בגוייהו דלא הדרי בהו לא אסתייע מילתא והדרי בהו רב תחליפא בר מערבא איקלע לבבל בריך שירת אריכתא ולית הלכתא כוותיה רב ביבא איקלע לבי מהולא בריך שהשמחה במעונו ולית הלכתא כוותיה משום דמרידי דאית ליה צערא ליגוקא א"ר נחמן אמר רב יהתניס קודס החופה אס הזמין קרואיס שיהי מפלה היא שמתפללים ומצרכין שיהי שמתים בהללחה כל ימיהס לפיכך אין לחתום זה משמח חתן עם הכלה דמשמע איש צאשמו אלה צרוך ה' משמח את שניהם לעולם כפיסוק מזונות

וכל טוב וצאכרוניה שצח שמשצח להקצ"ה צצרה חתונת דיצוק איש צאשה על ידי שמה ומדוה לפיכך יש לחתום משמח חתן עם הכלה שהוא לשון שמחת איש צאשה: **צריך חמש.** שהכל ואשר יצר שוש תשיש שמה תשמה אשר צרכ: **צריך שים.** יוצר האדם הוסקי: **חדא יצירה הואי.** כמאן דלמנר צעירובין (דף י"ח.) ויצן את הללע פרלוף שמתחילת צרייתו צצרה שני פרלופין וזכר מלפניו ונקבה מאחור: **שמי יצירות.** כמאן דלמנר [סס] וצנ היה וממנו צצרלת האשה והרי כאן שמי יצירות: **צמר מחשצה אזלינן.** צמר מחשצה להכרלות וצצרה אחד צעירובין צפ' עושין פסין [סס]: **מנר שהשמחה במעונו.** צמתילת הזימון: **צין אמר להן.** לקרואין: **מחמת הלולא.** קראתמי לכס הלוס לטעודה: **מעיקרא.** קודס החופה אס הזמין קרואיס שיהי מפלה היא שמתפללים ומצרכין שיהי שמתים בהללחה כל ימיהס לפיכך אין לחתום זה משמח חתן עם הכלה דמשמע איש צאשמו אלה צרוך ה' משמח את שניהם לעולם כפיסוק מזונות

ובצאכרוניה שצח שמשצח להקצ"ה צצרה חתונת דיצוק איש צאשה על ידי שמה ומדוה לפיכך יש לחתום משמח חתן עם הכלה שהוא לשון שמחת איש צאשה: **צריך חמש.** שהכל ואשר יצר שוש תשיש שמה תשמה אשר צרכ: **צריך שים.** יוצר האדם הוסקי: **חדא יצירה הואי.** כמאן דלמנר צעירובין (דף י"ח.) ויצן את הללע פרלוף שמתחילת צרייתו צצרה שני פרלופין וזכר מלפניו ונקבה מאחור: **שמי יצירות.** כמאן דלמנר [סס] וצנ היה וממנו צצרלת האשה והרי כאן שמי יצירות: **צמר מחשצה אזלינן.** צמר מחשצה להכרלות וצצרה אחד צעירובין צפ' עושין פסין [סס]: **מנר שהשמחה במעונו.** צמתילת הזימון: **צין אמר להן.** לקרואין: **מחמת הלולא.** קראתמי לכס הלוס לטעודה: **מעיקרא.** קודס החופה אס הזמין קרואיס שיהי מפלה היא שמתפללים ומצרכין שיהי שמתים בהללחה כל ימיהס לפיכך אין לחתום זה משמח חתן עם הכלה דמשמע איש צאשמו אלה צרוך ה' משמח את שניהם לעולם כפיסוק מזונות

איעסק לאבא מר בריה וברוך משעת אירוסין שאני רב פפא דהוה מריח ליה רבינא איעסק ליה לבריה בי רב הובבא וברוך משעת אירוסין אמר קים לי בגוייהו דלא הדרי בהו לא אסתייע מילתא והדרי בהו רב תחליפא בר מערבא איקלע לבבל בריך שירת אריכתא ולית הלכתא כוותיה רב ביבא איקלע לבי מהולא בריך שהשמחה במעונו ולית הלכתא כוותיה משום דמרידי דאית ליה צערא ליגוקא א"ר נחמן אמר רב יהתניס קודס החופה אס הזמין קרואיס שיהי מפלה היא שמתפללים ומצרכין שיהי שמתים בהללחה כל ימיהס לפיכך אין לחתום זה משמח חתן עם הכלה דמשמע איש צאשמו אלה צרוך ה' משמח את שניהם לעולם כפיסוק מזונות

על שהכל ועל יוצר האדם. והאריך בהן וחתם בהם ופסקי תלמודא ולית הלכתא (ספחים) [כוותיה]: רב תיבא איקלע לטעודה המילה בריך שהשמחה במעונו ופסקי תלמודא ולית הלכתא [כוותיה] משום דאית ליה צערא ליגוקא. אריי' אמר ר"י מברכין ברכת חתנים בעשרה כל ז' וחתנים מן המנין ברכת אבליס כל ז' ואין אבליס מן המנין. והוא כבואו פניס חדשות. מאי ברכת אבליס ברכת רחבה פי' היו מברכין את האבל ברחבה של עיר ומברכין שם נגנז שם וכנגד אבליס וכנגד המנמנים וכנגד כל ישראל כדמפרש בגמרא וצריכה עשרה ובאותן יו"ד אין אבליס מן המנין כדברכת המון כגון ג' דימון וי"ד לאלהינו:

על שהכל ועל יוצר האדם. והאריך בהן וחתם בהם ופסקי תלמודא ולית הלכתא (ספחים) [כוותיה]: רב תיבא איקלע לטעודה המילה בריך שהשמחה במעונו ופסקי תלמודא ולית הלכתא [כוותיה] משום דאית ליה צערא ליגוקא. אריי' אמר ר"י מברכין ברכת חתנים בעשרה כל ז' וחתנים מן המנין ברכת אבליס כל ז' ואין אבליס מן המנין. והוא כבואו פניס חדשות. מאי ברכת אבליס ברכת רחבה פי' היו מברכין את האבל ברחבה של עיר ומברכין שם נגנז שם וכנגד אבליס וכנגד המנמנים וכנגד כל ישראל כדמפרש בגמרא וצריכה עשרה ובאותן יו"ד אין אבליס מן המנין כדברכת המון כגון ג' דימון וי"ד לאלהינו: